

מה לבעל חוב דהדיוט, (10) שכן מצינו שיפה כחו של הדיוט בניזקין, לשלם לו כאשר הוזק, ולכך דין הוא שבעל חובו ישלם לו ממייטב.

תאמר בהקדש, שכן מצינו שהורע כחו בניזקין שהמזיק את ההקדש פטור, ולכך אף בעל חובו של הקדש לא ישלם להקדש ממייטב! (11)

ומסקינן: לעולם כדאמרנן מעיקרא, דנגחיה תורא דידן לתורא דהקדש.

והא דקשיא לך הרי המזיק את ההקדש פטור, אימא לך: רבי עקיבא — שדרש קל וחומר לחייב את בעל השור לשלם, וממייטב — סבר לה כרבי שמעון בן מנסיא.

האומר: הרי עלי מנה לברק הבית, ונתחייב בדיבורו, ועל זה הוא שאמר רבי עקיבא "קל וחומר להקדש", לומר דאתי גזבר של הקדש ושקיל [יגבה] מעידית.

אף כך אי אפשר לומר, כי לא יהא אדם זה אלא בעל חוב להקדש, ובעל חוב אין דינו אלא בכינונית! (8)

וכי תימא, ליישב, דקסבר רבי עקיבא שכל בעל חוב הדיוט שקיל בעידית, כמו ניזקין שדינם בעידית, (9) ומבעל חוב דהדיוט יש ללמוד קל וחומר להקדש.

אכתי תיקשי: הא איבא למיפרך את הקל וחומר, ולומר:

מדברי המאירי [אליבא דרבי שמעון], שבעל חוב גובה בעידית סברא הוא, שכיון שקיבל מעות שהן מיטב, עליו לשלם במייטב. וב"נמוקי יוסף" [בבא קמא ח א] כתב ללמוד בעל חוב בעידית, ממה שהלוה מוציא פחות שבכלים, וכל המטלטלין מיטב הם, ובסוגיא בבבא קמא ליתא תיבת "כניזקין".

ואמנם יכולה היתה הגמרא להקשות: מה שייך דין בעל חוב דהקדש לניזקין, אלא דעדיפא מינה מקשי.

ג. ואף שבעל חוב הדיוט גובה בכינונית מפני תיקון העולם, גבי הקדש אין חשש, ואוקמה אדאורייתא ללמוד מניזקין, פני יהושע.

10. "חידושי הריטב"א".

11. ראה להלן בהערות שהובאה קושית הרשב"א: מהיכי תיתי לחלק בין גבוה להדיוט כדי שנצטרך ללמוד בקל וחומר. וממילא, גם לא שייך פירכא על הקל וחומר! ?

ולפי דברי המאירי בהערה הקודמת, ניחא, כי

ב. ואין להקשות, שמא בקדשים קלים מיירי, ואליבא דרבי יוסי הגלילי הסובר מומן בעלים הוא וחייב! ?

כי אם כן, הרי התשלום הוא לבעלים ההדיוט, ועל זה אין שייך קל וחומר דרבי עקיבא, "פני יהושע".

8. קשה, הרי בדין תורה אנו עוסקים, ואם כן היה לגמרא לומר, בעל חוב דינו בזיבורית! ? ותירצו הראשונים, שהגמרא נקטה "כינונית" לרבותא, כי אפילו לרבי שמעון [להלן עמוד ב], אין דינו מן התורה אלא בכינונית. אי נמי, אפילו מדרבנן אין דינו אלא בכינונית. וראה עוד ברשב"א, ובשיטה מקובצת בבבא קמא.

9. א. כי בעל חוב בעלמא דינו מן התורה בעידית, משום דילפינן מניזקין, "חידושים מכתב יד". וכיון שבעל חוב נלמד מניזקין, מובן מה שהביאה הברייתא את דין בעל חוב דהקדש בקל וחומר מניזקין.

ב. ראה להלן מט ב בהערה 6, שהועתק